

Pane Prezident!

Navráťví sa z cudziny len teraz čítam pozdravný telegram, ktorým Ste mňa z príležitosti mojich 60-tin poctili.¹

Pri tejto príležitosti milo si spomínam Vašej vzácnej návštevy v Bratislave, ktorá zanechala u nás toľko milých a krásnych spomienok.

V borbe za národ a štát československý som i v budúcnosti vždy k Vaším službám oddaný s

výrazom hlbkej úcty

Dr. Okánik^b
starosta.^b

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R-3, k. 396. Originál, strojopis.

a – Psáno na hlavičkovém papíře Starosta mesta Bratislavy.

b – Psáno vlastnoručně perem.

1 – Ludovít Okánik se narodil 15. 8. 1869. Primátorem Bratislavy byl v letech 1923–1929.

Trenčanské Teplice, 11./IX. '29.

Drahý pane prezidente.

Dr. Ivan Déer v Robotníckych novinách opĕt pĕtkročil na pomoc Hodžovi v jeho aféře s býv[alým] maďarským ministrem Barthou.¹ Bartha má pravdu, když v osvědčení, uveřejněném v „Slováku“, tvrdí, že Hodža žádal pro sebe ministerstvo a dvě županství a velitelskou řeč pro dva pluky slovenské.²

Fakt je, že Hodža byl v první polovici listopadu v Pešti. Na vyzvání Károlyiho, s vědomím skupiny vídeňských českých a slovenských politiků jel do Pešti, aby se informoval, co vlastně Károlyi zamýšlí. Hodža byl kolem 10. listopadu u ministra Jásziho s dr. Erdélyim (Dulův „hausjud“^a), který jménem Slováků žádal ministerstvo pro Slováky od Károlyiho vlády. Když se Jászi ptal Erdélyiho, kdo by měl být tím ministrem, Erdélyi ukázal na

přítomného Hodžu. Při této scéně byl přítomen min[istr] Bartha. Hodža neodmítal, neprotestoval.³

Dr. Dérer popírá v Rob[otnických] novinách věryhodnost [!] Barthova svědectví. Nejde mi až nyní o tento dokument. Koncem listopadu 1918 udělal Hodža ještě horší věci v Pešti, jako pověřeník čs. vlády.

Ale jde o toto: Když jsem v dělnickém „Májovém listě“ roku 1928 napsal z příležitosti 10-ročního jubilea svätomikulášské deklaráce o Hodžovi, že měl v roce 18 i jinou orientaci, než československou⁴ (měl jsem už dokumenty Makovického a Kristóffyho)⁵ – dr. Dérer ujal se Hodži a popíral oprávněnost mého článku o politice dvou železek Hodžových. Tisk Stříbrného, Vraného a Hlaváčkův s radostí citovaly Dérerovo svědectví proti mému tvrzení.

Nemohu dobře pochopiti, proč dr. Dérer ujímá se Hodži první, dříve, než to činí tisk Hodžův? Proč dělá advokáta v pochybné kauze? Chce mu snad pomoci na nohy, aby se opakovalo všechno to intrigánství, kupování duší, reakcionářství a zákeřné přepadávání osob čestných v republice? – Považuju dr. Dérera za člověka naprosto pravdymilovného, čestného, politicky i společensky intaktního, spolehlivého o československou jednotu a demokracii. Ale nedovedu pochopit, z jakých příčin jednou Hodžu bezohledně potírá a jindy zase první utíká mu pomáhat?

Loni mluvil jsem s Dérerem o takovémto nevysvětlitelném postupu a nedal mi uspokojivé odpovědi. A teď znovu bude překvapena československá veřejnost článkem Dérerovým – může vzniknout podezření, zda-li se přece jen Hodžovi nekřivdilo, když byl nucen opustit ministerské křeslo?⁶ A už je, a ještě bude (Slov[enský] Denník) použito svědectví Dérerova k rehabilitaci činů Hodžových, kterých se Hodža skutečně dopouštěl a o nichž Dérer ničeho neví.

Prosím Vás, pane prezidente, uznáte-li za dobré, raďte laskavě pozvat k sobě dr. Dérera a dát mu vysvětlení a ponaučení o *metodách*^b politiků rázu Hodžova. Jsem jist, že dr. Dérerovi, kterého ještě očekává vážný úkol ve státě a zejména na Slovensku, velice prospěje Váš výklad o zásadách a směrnicích, jichž se v demokratické republice mají držet všichni státníci a politikové.

Z Tukova procesu vychodí najevo, že Tuka byl obyčejný šejdíř a lhář: šidil Maďary, Slováky, vládu, ľudáky i snad sebe sama.⁷ Je smutno, že katolické kněžstvo křivě přísahalo, a že takovýto šarlatán mohl na Slovensku mít vůdčí postavení. Ale z procesu vzejde očista, Tukova strana bude mizet z duší slovenských. Mach (obžalovaný) řekl, že oni byli „Slováci s maďarskou duší“.^b Lepší definice renegátství na Slovensku dosud jsem neslyšel. Půjde zápas o slovenské duše a ne o „Slováky“.

Jsem v Tr[enčianskych] Teplicích a píšu II. svazek pamětí. V Bratislavě neměl jsem klidu. A čas dávat rukopis tiskárně se blíží.⁸

Pozdravuju Vás srdečně a značím se

v hluboké úctě oddaný
Dr. Šrobár.

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R, k. 416. Originál, rukopis.

SNA, f. V. Šrobár, inv. č. 489, k. 7. Koncept, rukopis.

- a – Hausjud – domácí Žid, rozumí se: chráněná osoba, která za to posluhuje svému ochránci.
- b – Podtrženo Vavro Šrobárem.
- 1 – Ludácký pokus o politický nátlak na agrárníkov. *Robotnicke noviny* (26) 1929, č. 205, 10. 9., s. 1.
- 2 – Smie vstúpiť Hodža znova na pole aktívnej politiky českej alebo slovenskej?. *Slovák* (11) 1929, č. 204, 8. 9., s. 1–2.
- 3 – Milan Hodža jednal v listopadu 1918 v Budapešti z pověření předsednictva Slovenské národní rady o prozatímní maďarsko-slovenské delimitační linii, k čemuž dostal dodatečně souhlas i od československé vlády. Delimitační linie, kterou dojednal, nebyla pro Československo výhodná. Jednání nebyla úspěšná a vláda nakonec Hodžu z Budapešti odvolala. Obvinění, s nimiž vystoupil Šrobár, totiž, že byl ochoten přijmout nějakou funkci v Károlyiho vládě a byl ochoten jednat jménem Slovenské národní rady i o setrvání Slovenska v Uhersku, se nepotvrdila.
- 4 – Šrobárův článek v „Májovém listě“ o Hodžovi se nepodařilo dohledat, nicméně Šrobárova kritika Hodžova postupu v Budapešti v roce 1918 je obsažena v I. svazku pamětí vydaných v pražském nakladatelství Čin v roce 1928. Viz ŠROBÁR, Vavro. *Osvobozené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920. Sv. I.* Praha 1928, s. 299–328.
- 5 – Dušan Makovický (1866–1921), lékař L. N. Tolstého; není jasné, o jaké materiály jde, protože v roce 1918 byl ještě v Rusku a o Hodžově činnosti tedy nemohl nic vědět. József Krisstófy (1857–1927), maďarský liberální politik. Pod Krisstófyho materiály se rozumějí zřejmě jeho paměti *Maďarsko na káľvárii* (Magyarország káľváriája), vydané v roce 1927. Šrobár z nich čerpal při psaní druhého dílu svých pamětí *Osvobozené Slovensko*.
- 6 – Hodža byl nucen opustit ministerské křeslo pro podezření, že usiloval ze zistných důvodů o vynětí majetku rodiny Koburgů z pozemkové reformy (tzv. Koburgská aféra). Podezření se nepotvrdilo.
- 7 – Tuka byl obviněn z velezrady a vyzvědačství, kterého se měl dopustit tím, že ve Vídni zřídil tajnou kancelář, přes kterou podával do Budapešti důvěrné zprávy.
- 8 – První díl Šrobárových pamětí s názvem *Osvobozené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920*, vyšel v Praze v nakladatelství Čin v roce 1928. Druhý díl zůstal v rukopise a tiskem vyšel teprve v roce 2004 v nakladatelství Academic Electronic Press. Viz ŠROBÁR, Vavro. *Oslobodené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920. 2. zväzok*. Bratislava, 2004.

T. G. Masaryk A. Hlinkovi
Topoľčianky, 12. října 1929

/182

Topoľčianky, 12. októbra 1929.

Pane poslanec Hlinka,

vidím z Vášho telegramu, že ste rozčúlený, rozčulujete seba a voličov; snád chcete telegram uverejniť, ako to urobil Macháček?¹ Ale vodca najväčšej slovenskej strany nesmie robiť také malicherné veci, je to príliš lacná demagógia.

Áno – som za diskusiu, a preto práve Vám píšem; ale také telegramy nie sú diskusia. A demokracia nie je anarchia.

Quoad^a Tuka:² Keby mu bolo šlo len o autonómiu, mal na propagovanie myšlienky parlament a schôdze; ale on chodil stále za hranice a stýkal sa s ľuďmi našej republiky